

De reis van Syntax Bosselman

MET ILLUSTRATIES VAN ALEX DE WOLF
VAN HOLKEMA & WARENDORF

Over De reis van Syntax Bosselman

Auteur: Arend van Dam

Uitgegeven door Van Holkema & Warendorf | Unieboek / Het Spectrum

Verschenen in 2018

Aantal pagina's: 302 (in de tweede druk)

Onderwerpen: slavernijverleden, geschiedenis, fictie, non-fictie.

Over het boek

Lange tijd is Nederland trots geweest op wat er is bereikt tijdens de Gouden Eeuw, een periode waarin ons land veel rijkdom heeft vergaard. Maar inmiddels is duidelijk dat het succes van Nederland ten koste is gegaan van andere mensen, de tot slaaf gemaakte mensen.

De reis van Syntax Bosselman gaat over de vraag waarom Nederland meedeed aan de slavernij en toont een tot nu toe vaak onderbelichte kant van deze periode. In dit boek komen een aantal invloedrijke Nederlanders uit die tijd langs, maar de echte hoofdpersoon is Syntax Bosselman. Hij ondervond de slavernij aan den lijve op een plantage in Suriname en werd in 1883, na de afschaffing van de slavernij die op 1 juli 1863 plaats vond, naar Nederland gehaald voor de Wereldtentoonstelling. Hem werd beloofd dat hij daar eregast zou zijn, maar in werkelijkheid werd hij tentoongesteld aan het Nederlandse publiek. Samen met de dertienjarige Kodjo ontdekt hij hoe ingewikkeld het is om zwart te zijn in een land vol witte mensen.

Opmerking voordat je met dit boek aan de slag gaat:

Leerlingen (en docenten) uit verschillende culturen en met diverse achtergronden zullen dit boek lezen. Sommige lezers hebben door hun eigen achtergrond meer ervaring met dit onderwerp. Houd hier rekening mee als je met elkaar over dit boek praat. Luister naar elkaar en geef lezers die meer kennis hebben over dit onderwerp de ruimte om, als ze dit willen, hierover de delen, zodat we van elkaar kunnen leren.

Let op!

Lees eerst het boek, want in de opdrachten staan aanwijzingen die over de afloop van het boek gaan.

Kies, na het lezen van het boek, in overleg met je docent welke opdracht(en) je gaat maken.

Opdracht 1: Contact met de familie van Syntax

Niveau: 2F

Vaardigheid: Leesvaardigheid: fictie, Schrijfvaardigheid.

Je leert je leert te verwoorden wat jij door het lezen van dit verhaal hebt geleerd.

Stel je voor dat je in contact komt met familie van Syntax Bosselman. Je schrijft hun een bericht om te vertellen wat voor persoon Syntax Bosselman was en wat jij hebt geleerd door het verhaal over hem te lezen.

1. Je mag zelf kiezen of je een brief schrijft of een e-mail.
2. In jouw bericht aan de familie van Syntax Bosselman vertel je:
  - Wat voor persoon Syntax Bosselman was. Hoe zou je hem omschrijven?
  - Wat je hebt geleerd door te lezen over het leven van Syntax Bosselman.
  - Wat je bijzonder vindt aan Syntax en/of zijn verhaal.
  - Hoe heeft Syntax zich gevoeld tijdens zijn verblijf in Nederland?
  - Hoe jij denkt over de manier waarop Syntax en zijn landgenoten zijn uitgenodigd voor de Wereldtentoonstelling en hoe hij daar door de organisatoren is behandeld.
  - De Surinaamse inboorlingen (zo werden de Surinaamse gasten van de Wereldtentoonstelling vroeger genoemd) hebben tijdens de tentoonstelling geen enkele prijs gewonnen. Welke prijs zou jij toekennen aan Syntax en zijn landgenoten? Dit kan een prijs zijn voor iets dat ze hebben gedaan, maar ook voor hoe ze op jou overkomen.Gebruik waar mogelijk voorbeelden, waaruit blijkt wat jij beschrijft.
3. Om het schrijven van je bericht makkelijker te maken werk je eerst bovenstaande punten beknopt in steekwoorden uit, zodat je deze kunt verwerken in je bericht.
4. Schrijf je bericht. Begin met een inleiding over hoe je kennis hebt gemaakt met het leven van Syntax Bosselman. Daarna verwerk je de bovenstaande punten in het middenstuk. Sluit je bericht op een passende manier af.
5. Lees je bericht nog eens door en verbeter eventuele fouten.
6. Lever je bericht in.

Beoordeling opdracht 4: Contact met de familie van Syntax**Onvoldoende**

- Onderdelen uit de opdracht ontbreken in de uitwerking.
- Uitvoering van de opdracht is niet verzorgd.

Voldoende

- Alle onderdelen uit de opdracht zijn verwerkt.
- Uitvoering van de opdracht is verzorgd.
- Kan personages typeren, zowel innerlijk als uiterlijk. (2F)
- Kan het denken, voelen en handelen van personages beschrijven. (2F)
- De tekst bevat een volgorde; inleiding, kern en slot. (2F)

Goed

- De uitwerking van de opdracht voldoet aan de eisen voor een voldoende.
- Evalueert de tekst ook met realistische argumenten en kan persoonlijke reacties toelichten met voorbeelden uit de tekst. (2F)
- Bedenkt een passende, originele prijs voor de Surinaamse inboorlingen.

Opdracht 2: Uit het dagboek van...

Niveau: 1F

Vaardigheid: Leesvaardigheid: fictie, Schrijfvaardigheid.

Je leert je verplaatsen in een van de personages en schrijft over zijn ervaringen, gedachten en gevoelens.

In het verhaal lees je dat Syntax Bosselman niet goed kan lezen. In deze opdracht stel je je voor dat Syntax en Kodjo wél kunnen schrijven en dat ze een dagboek hebben waarin ze hun indrukken en ervaringen opschrijven.

1. Jij gaat minimaal twee dagboekfragmenten schrijven.
2. Kies eerst of je vanuit het perspectief van Syntax of van Kodjo gaat schrijven. Gebruik je de blik op de gebeurtenissen van een oudere man of een jonge jongen?
3. Je schrijft in ieder geval over de dag waarop de gasten uit Suriname in Amsterdam aankomen en over de dag van vertrek. In dit laatste fragment blik je ook terug op de tijd in Amsterdam. Daarnaast beschrijf je minimaal twee momenten tijdens het verblijf in Amsterdam.
4. Verdiep je in de gebeurtenissen en de indrukken die jouw personage te verwerken heeft gehad en schrijf eventueel steekwoorden op. Dit kun je dan straks tot dagboekfragmenten verwerken.
5. Omdat het om een dagboek gaat, dat immers persoonlijk is, kun je alles opschrijven zonder bang te zijn dat anderen het lezen.
6. Je schrijft nu de dagboekfragmenten. Je schrijft in ieder geval over:
  - Wat het personage heeft meegemaakt.
  - Hoe het personage zich heeft gevoeld.
  - Welke invloed het verblijf in Amsterdam en de reacties van de witte mensen tijdens de tentoonstelling op het personage hebben. Hoe voelt hij zich door het verblijf in Amsterdam en de manier waarop er met hem omgegaan werd?
7. Lees je tekst na het schrijven nog eens door. Ben je compleet en zitten er geen fouten meer in? Verbeter eventuele fouten en lever je werk in.

Beoordeling opdracht 5: Uit het dagboek van...**Onvoldoende**

- Onderdelen uit de opdracht ontbreken in de uitwerking.
- Uitvoering van de opdracht is niet verzorgd.

Voldoende

- Alle onderdelen uit de opdracht zijn verwerkt.
- Uitvoering van de opdracht is verzorgd.
- Kan meeleven met een personage en uitleggen hoe een personage zich voelt. (1F)
- Kan verhaalfragmenten parafraseren of samenvatten. (1F)

Goed

- De uitwerking van de opdracht voldoet aan de eisen voor een voldoende.
- Laat het personage in het dagboekfragment kritisch kijken naar wat er is gebeurd.
- Het dagboekfragment is duidelijk privé, er staan dingen in die de personages niet hardop tegen anderen zouden zeggen.

Colofon

Copyright © 2020 Lezenslessen®

Auteur lesbrief: Nicky de Boer, in samenwerking met Rani de Kom

Redactie: Inge Kappert

Vormgeving: Lezenslessen®

Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd en/of openbaar worden gemaakt voor iemand anders dan voor wie de licentie is aangeschaft zonder schriftelijke toestemming van Lezenslessen.

Dit lesmateriaal is tot stand gekomen met toestemming van uitgeverij Van Holkema & Warendorf | Unieboek / Het Spectrum en is gebaseerd op © tekst Arend van Dam, *De reis van Syntax Bosselman*, Uitgeverij Van Holkema & Warendorf | Unieboek / Het Spectrum.